

Skötselplan för naturreservatet Urstjärnbäcken

Denna skötselplan är en bilaga till länsstyrelsens beslut 2019-05-27 om bildande av naturreservatet Urstjärnbäcken. Reservatet ingår även i Natura 2000, EU:s nätverk av skyddade områden. Det innehåller både arter och naturtyper som är utpekade inom art- och habitatdirektivet. Bevarandeplanen för Natura 2000-området fastställdes 2017-06-20.

Innehållsförteckning

1	Allmänt.....	1
2	Reservatets syfte.....	2
3	Prioriterade bevarandevärden.....	2
4	Uppgifter om naturreservatet.....	2
5	Mål och åtgärder.....	3
5.1	Skog.....	3
5.1.1	Skogliga värdekärnor.....	3
5.1.2	Skogliga utvecklingsmarker/arronderingsmarker.....	4
5.2	Våtmarker, sjöar och vattendrag.....	5
5.3	Kulturmiljövärden.....	6
5.4	Information och anläggningar.....	7
5.4.1	Information.....	7
5.4.2	Anläggningar.....	8
5.4.2.1	Parkeringsplatser.....	8
5.4.2.2	Leder.....	8
5.5	Gränser.....	8
5.6	Tillfartsvägar.....	9
6	Sammanfattning av skötselåtgärder.....	10
7	Källhänvisning.....	11

Bilagor

A. Översiktskarta

B. Skötselområden, skoglig naturvärdesklassning, information samt anläggningar

C. Natura 2000

1 Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Urstjärnbäcken**. Majoriteten av reservatet är även skyddat inom Natura 2000, EU:s nätverk av skyddade områden, inom ramen för art- och habitatdirektivet. Området innehåller således naturtyper och arter som EU-länderna tillsammans har bestämt att det är extra viktigt att bevara. Vid planering och utförande av skötselåtgärder ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Skötseln ska även bidra till att bibehålla gynnsam bevarandestatus för ingående naturtyper och arter inom ramen för Natura 2000 (Bilaga C). Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också beaktas.

Bevarandemålen för de ingående naturtyperna styr vilken slags naturvårdande skötsel som planeras, se Urstjärnbäckens bevarandeplan. I Bilaga B visas reservatets skötselområden, skogliga naturvärdesklassning, information och reservatets anläggningar.

Reservatet utgör en egen fastighet, Boden Åminne 1:32, som ägs av Staten genom Naturvårdsverket.

2 Reservatets syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess urskogsartade och opåverkade karaktär, biologiska mångfald och naturliga hydrologi. Skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är även att motverka fragmentering av området och att de delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Syftet är också att bidra till att gynnsam bevarandestatus uppnås på biogeografisk nivå för utpekade naturtyper och arter enligt Natura 2000. För att främja biologisk mångfald ger naturreservatet även förutsättningar för slåtter av hävdgynnade våtmarker. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

3 Prioriterade bevarandevärden

Reservatets prioriterade bevarandevärden är dess intakta våtmark av högsta naturvärdesklass och dess urskogsartade skog som tillsammans bildar en stor myr- och skogsmosaik med mycket höga naturvärden, liksom de naturtyper och arter som är utpekade inom Natura 2000.

4 Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Urstjärnbäcken
Kommun:	Boden
Lägesbeskrivning:	8 km SV om Harads
Area:	ca 1184 ha
Berörda fastigheter:	Åminne 1:32, Naturvårdsverket
Natura 2000:	SE0820736 Urstjärnbäcken
Sameby:	Udtja, Tuorpon, Jåhkågaska thielldde, Sirges
Förvaltare:	Länsstyrelsen

5 Mål och åtgärder

5.1 Skog

9010 Taiga

9080 Lövsumpskog

Skogarna i reservatet utgörs till övervägande del av blandsumpskog av gran och björk. Karaktäristiskt för området är dess intakta hydrologi och rikedomerna på arter. I de torrare delarna av området finns tydliga brandspår vilket tyder på att brand har varit vanligt förekommande i området. De fuktigaste partierna har antagligen inte brunnit och kommer mest troligt inte att göra det nu heller även om en spontan brand skulle uppstå. Spontan uppkommen brand bör få löpa fritt så långt som det bedöms möjligt. Vid släckning ska så skonsamma metoder som möjligt användas och naturliga begränsningslinjer som vägar och vattendrag utnyttjas i första hand. Fysiska ingrepp som fällning av träd eller anläggande av mineralgator ska undvikas. Graden av påverkan från äldre tiders skogsbruk såsom dimensionsavverkning och plockhuggning varierar i området men överlag är den låg.

I reservatet ingår även vissa områden som är påverkade av modernt skogsbruk. Det är i första hand i dessa bestånd som aktiv naturvårdsskötsel kan komma att bli aktuellt.

Målsättningen inom alla skyddade områden är att främmande arter (t ex contortatall) inte ska finnas. Idag finns inga uppgifter om att contortatall skulle ha etablerats inom reservatet. Om contortatall eller andra främmande arter upptäcks inom naturreservatet ska detta rapporteras och åtgärdas.

5.1.1 Skogliga värdekärnor

De skogliga värdekärnorna utgörs av ett stort sammanhängande sumpskogs- och myrområde (Bilaga B). Värdekärnorna är mosaikartade med omväxlande öppen myrmark, skogsklädda kärr, sumpskogsområden, fastmarksholmar och åsar. Området är varierat med lövrika barrblandskogar i den sydligaste spetsen, magra granskogsklädda myrmarker i sydcentrala delen och mer produktiva, delvis örtrika sumpskogar i norr. Död ved i form av spridda torrakor och förekommer men tillgången på lågor är sparsam. Påverkansgraden varierar mellan urskogsartade bestånd med mycket låg påverkan och områden som plockhuggits med yxa och timmersvans i olika omfattning. På de tallskogsklädda åsarna i nordväst och i området vid Småmyrbergen i den sydligaste delen av reservatet finns tydliga spår av brand medan de fuktigare sumpskogspartierna i de centrala delarna antagligen inte har brunnit. Fortsatt fri utveckling med intern dynamik bedöms vara den bästa skötselåtgärden för att bevara naturvärdena i områdets värdekärnor.

Bevarandemål

- Arealen värdekärna får inte minska; målet är att arealen värdekärna ska öka i takt med att arronderings- och utvecklingsmarker uppnår statusen värdekärna.

- Naturvärden ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- I de av plockhuggning påverkade delarna skall mängden lågor och torrträd öka.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.
- Förutsättningarna för de enligt art- och habitatdirektivet utpekade arterna ska bibehållas eller om möjligt förbättras. Se även Urstjärnbäckens bevarandeplan.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatets värdekärnor.

5.1.2 Skogliga utvecklingsmarker/arronderingsmarker

I reservatet finns flera utvecklings- samt arronderingsmarker (bilaga B). Kunskapen om de olika områdena varierar och Länsstyrelsen har därför i ett första skede valt ut två skötselområden som anses lämpliga för utredning av åtgärder. Dessa två skötselområden beskrivs nedan under rubriken Skötselområde A och B och är markerade i Bilaga B. Möjligheter för att utföra skötselåtgärder kan även utredas i andra områden.

Den utvecklingsmark som ligger i sydvästliga delen av reservatet består av cirka 100-årig gallrad tallskog. I den gallrade tallskogen har dropptaggsvamp och den nära hotade motaggsvampen påträffats. Förekomsten av död ved i området är låg i området. Med tanke på att området ligger otillgängligt till, högt belägen på ena slänten upp mot Småmyrbergen bedöms fri utveckling med möjlighet att skapa naturvärden med manuella åtgärder såsom katning och ringbarkning vara den mest lämpliga skötselmetoden.

Reservatets största område med arronderingsmark ligger vid den nordvästra reservatsgränsen och utgörs av ett antal ungskogar bestående av tall med inslag av björk. Dessa bedöms ej lämpliga för stängsling. De sydligaste arronderingsmarkerna består av ett mindre hygge i utvidgningsdelen av reservatet och ett område med ungskog bestående av tall längs den sydliga gränsen av reservatet.

I alla dessa arronderingsmarker bedöms fortsatt fri utveckling med möjlighet till manuella åtgärder såsom katning och ringbarkning vara den mest lämpliga skötselmetoden i nuläget. Naturvårdsbränning i dessa områden är inte aktuellt i nuläget men kan komma att vara en lämplig skötselmetod i framtiden då träden blivit äldre och grövre.

Skötselområde A och B

Både skötselområde A och B utgörs av ungskog bestående av tall, med en medelhöjd på cirka 8 meter och tillväxt på cirka 30 cm per år. Skötselområde A som ligger mot den västliga reservatsgränsen växer produktivt och tätt. Skötselområde B som ligger mot den östliga reservatsgränsen växer glesare och här har även en del träd stormfällts under 2011. Inom några decennier bedöms naturvärdena på dessa två skötselområden ha ökat med fri utveckling och självgallring, men här finns möjlighet att utreda om det är

möjligt att genomföra en naturvårdsbränning med efterföljande stängsling för att snabbt skapa naturvärden. Områdena ligger omgivna av myrar och intill väg.

Foto 1. Skötselområde B som ligger längs den östliga reservatsgränsen, fotot är taget år 2011. Foto: Per-Anders Jonsson/Länsstyrelsen Norrbotten

Bevarandemål

- Naturvärdena ska öka och ungskogen ska utvecklas i riktning mot skiktad naturskog.
- Där förutsättningar finns ska skogen ha en stor andel lövträd.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatets utvecklings- och arronderingsmarker .
- Möjlighet till naturvårdsbränning i skötselområde A och B.

5.2 Våtmarker, sjöar och vattendrag

3160 Myrsjöar

3260 Mindre vattendrag

7140 Öppna mossar och kärr

7310 Aapamyrar

91D0 Skogbevuxen myr

6430 Högörtängar

Stora delar av våtmarkerna i reservatet är, genom Naturvårdverkets stora våtmarksinventering som genomfördes 1997, klassats med högsta naturvärdesklass. Det innebär att objektet har mycket höga naturvärden för regionen och är av internationellt och nationellt bevarandevärde. Längs Urstjärnbäcken finns frodiga mader som tidigare har slåtrats men nu är igenväxta med björk och viden. Lieslätter är tillåtet i reservatet. Området avvattnas mot nordost via Kvarnån, Bodträskån till Luleälven.

Vissa av reservatets våtmarker och vattendrag är påverkade av äldre markavvattning och i området förekommer allmänt med grävda diken från ca 1940-talet. Möjlighet finns till återställning av den naturliga hydrologin genom exempelvis igenläggning av diken om detta är möjligt utan att naturvärdena påverkas i någon betydande utsträckning. Vid beslutstillfället pågår ett våtmarksprojekt som leds av Länsstyrelsen. Inom projektet kan återställning av hydrologin i Urstjärnbäcken komma att bli aktuellt.

I Urstjärnbäcken finns utpekade arter som är värdefulla enligt art- och habitatdirektivet. Bedömningen är att det inte behövs några aktiva åtgärder i området för att dessa ska ha goda livsförutsättningar.

Om senare inventeringar visar på någon yttre påverkan som skulle kunna åtgärdas genom aktiv skötsel kan nedanstående mål och åtgärder komma att anpassas i enlighet med detta.

Bevarandemål

- Naturlig hydrologi ska bevaras och växt- och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska i första hand ske genom naturlig succession och naturliga processer, med undantag för traditionell lieslätter som får bedrivas i reservatet.
- Främmande arter ska inte förekomma.
- Inga mänskligt skapade vandringshinder av betydelse för fisk eller andra vattenlevande organismer ska finnas i reservatet.
- Förutsättningarna för de enligt art- och habitatdirektivet utpekade arterna ska bibehållas eller om möjligt förbättras. Se även Urstjärnbäckens bevarandeplan.

Skötselåtgärder

- Avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatet samt möjlighet till lieslätter.

5.3 Kulturmiljövärden

I reservatet finns en känd kulturhistorisk lämning. Den ligger i den nordvästra delen av reservatet, längs stigen vid Rödingträskbäcken. Lämningen består av en gammal tjärdal samt en förfallen koja och stall nordöst om tjärdalens placering.

Det är viktigt att forn- och kulturlämningar bevaras och att särskild hänsyn tas till forn- och kulturlämningsmiljöerna så att dessa inte skadas vid skötselinsatser. Rójning samt avverkning av enskilda träd kan bli aktuellt om det krävs för att undvika skador på lämningarna eller för att tydliggöra lämningarna i samband med informationsinsatser. För att undvika skador på fornlämningar eller kulturmiljövärden ska samråd ske med

länsstyrelsens antikvarier inför en eventuell naturvårdsbränning, vid dragning av nya stigar och skoterleder samt vid igenläggning av diken.

5.4 Information och anläggningar

Urstjärnbäcken är ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området nyttjas så vitt Länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt, utflykter och bärplockning. Genom att området nu utökas kan områdets höga natur- och friluftslivsvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett förändrat besöksstryck. Med tanke på områdets karaktär, med stora sumpskogar och vidsträckta våtmarker, är sannolikheten för en omfattande tillströmning av besökare ganska liten, i alla fall under barmarksperioden.

En stig går in i reservatet västerifrån, längs Rödingträskbäcken, förbi tjärdalen och kommer ut på en skogsbilväg på den östra sidan av reservatet. Uppmärksningen och skicket på stigen är okänd och ej inventerad av Länsstyrelsen. En skoterled korsar reservatet från östliga till västliga sidan, Länsstyrelsen har ingen kännedom om hur trafikerad eller vilket skick skoterleden är i. Utöver denna stig och skoterled så saknas det i området markerade stigar, eldstäder och andra anordningar för rörligt friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att det inte behövs några i dagsläget. Behovet av anläggningar och stigar behöver kontinuerligt utvärderas. Utgångspunkten för detta är att reservatet ska nyttjas för rörligt friluftsliv utifrån sina naturgivna förutsättningar. Om behov uppkommer och det bedöms vara förenligt med reservatets syften kan nya anläggningar för att kanalisera eller främja friluftslivet iordningsställas.

Eftersom Länsstyrelsen inte har genomfört någon fullständig inventering av anordningar och anläggningar kan det finnas sådana som Länsstyrelsen inte känner till inom reservatet.

Befintlig informationsplats, parkeringsficka, stig, skoterled, tjärdal samt föreslagna platser för enklare skylt med reservatets namn är markerade i Bilaga B.

5.4.1 Information

Digital information om naturreservatet finns på Länsstyrelsens hemsida. Den platsbundna informationen utgörs av en befintlig skylt med information om reservatet och vilka regler som gäller samt enligt förslag av enklare skyltar med reservatets namn där skoterleden korsar reservatsgränsen.

Skötselmål

- Allmänheten ska på ett enkelt sätt kunna ta del av information om naturreservatet.
- Information på Länsstyrelsens hemsida ska underlätta för besökare att hitta till reservatet.
- Besökaren ska göras medveten om naturreservatets naturvärden och vad man bör tänka på vid besöket.
- Skyltning ska vara ändamålsenlig, tydlig och aktuell samt i gott skick.

- Vid naturvårdande skötselåtgärder ska allmänheten på ett lättillgängligt sätt kunna få information om bakgrund, orsak och mål med åtgärden.

Skötselåtgärder

- Befintliga informationsskyltar ska uppdateras med reservatets gällande yttergränser på kartan.
- Enklare skyltar med reservatets namn sätts upp där skoterled korsar reservatsgränsen.
- Uppdaterad information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida snarast efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Löpande kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick.
- Vid behov ska sly röjas bort runt skyltarna.

5.4.2 Anläggningar

5.4.2.1 Parkeringsplatser

Parkeringsficka för bilburna besökare finns på den västra sidan av reservatet där Rödingträskbäcken korsar bilvägen.

5.4.2.2 Leder

En skoterled passerar igenom reservatet i öst-västlig riktning. Det är ej känt i vilken omfattning leden används och vilket skick den är i. Stigar eller leder som anläggs ska så långt som möjligt anpassas till naturliga förutsättningar för att minimera behovet av röjning och påverkan på naturmiljön.

Skötselmål

- Markslitage från besökare får inte bli så stort att det påverkar områdets natur- eller upplevelsevärden negativt.
- Anläggningar ska vara anpassade till naturmiljön och hållas i gott skick.

Skötselåtgärder

- Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns.

5.5 Gränser

Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att det utökade naturreservatet har beslutats. De gamla gränsmarkeringarna som blir ogiltiga ska tas bort i samband med detta.

Skötselmål

- Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Skötselåtgärder

- Markering av ny reservatsgräns görs snarast efter att reservatet har beslutats. Gammal gränsmarkering som blir ogiltig tas bort.

- Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar ska göras löpande.
- Vid behov åtgärdas otydliga markeringar och rågångar.

5.6 Tillfartsvägar

Lämpligaste tillfartsvägen till reservatet från allmän väg är från väg 97, sväng västerut i Harads mot Bodträskfors. I Bodträskfors, ta vägen som går sydväst mot Djupträsk och fortsätt förbi Djupträsk cirka 3 km. Sväng söderut på en grusväg och fortsätt på den ca 4,5 km så nås reservatet. Naturvårdsverket har ett servitut på grusvägen som innebär att Naturvårdsverket har rätt att använda vägen (Bilaga A, blåmarkerad väg).

Naturvårdsverket ska delta i kostnaderna för väghållningen av ovan angivna utfartsväg i enlighet med vad som särskilt kan komma att bli bestämt eller överenskommet med Sveaskog. Sveaskog underhåller den endast för det egna skogsbrukets behov.

Länsstyrelsen bör följa besöksutvecklingen i reservatet och utvärdera vilket behov som finns av vägförbindelse till naturreservatet, utöver Länsstyrelsens egna behov vid tillsyn och skötselåtgärder.

Skötselmål

- Länsstyrelsen ska ha kännedom om vägens skick för att kunna anpassa information och eventuellt vidta åtgärder.

Skötselåtgärder

- Vägens status kontrolleras vid övrig tillsyn av reservatet. Eventuella förändringar av vägens status rapporteras till webbansvarig.

6 Sammanfattning av skötselåtgärder

Avsnitt	Vad	När
	Översyn och eventuell revidering av Skötselplan	Senast 2029
5.1	Skog	
	Borttagande av främmande arter	Vid behov
	Utred förutsättningar för naturvårdsbränning i skötselområde A och B	Vid behov
5.2	Våtmarker, sjöar och vattendrag	
	Borttagande av främmande arter	Vid behov
5.4	Information och anläggningar	
	Befintlig informationsskylt ska uppdateras	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Enklare skyltar med reservatets namn sätts upp där skoterled korsar reservatsgränsen	Vid behov
	Information om reservatet läggs ut på Länsstyrelsens hemsida	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick	Löpande
	Röjning av sly runt skyltar	Vid behov
	Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns	Löpande
5.5	Gränser	
	Ny reservatsgräns markeras. Gammal gränsmarkering som blir ogiltig tas bort.	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar	Löpande
	Åtgärda otydliga rågångar och markeringar	Vid behov
5.6	Tillfartsvägar	
	Kontroll av vägens status	Löpande vid övrig tillsyn av reservatet

7 Källhänvisning

Länsstyrelsen 1997

Våtmarksinventering

Länsstyrelsen 2000

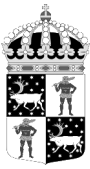
Data från fältinventering

Länsstyrelsen 2011

Data från fältinventering

Länsstyrelsen 2017

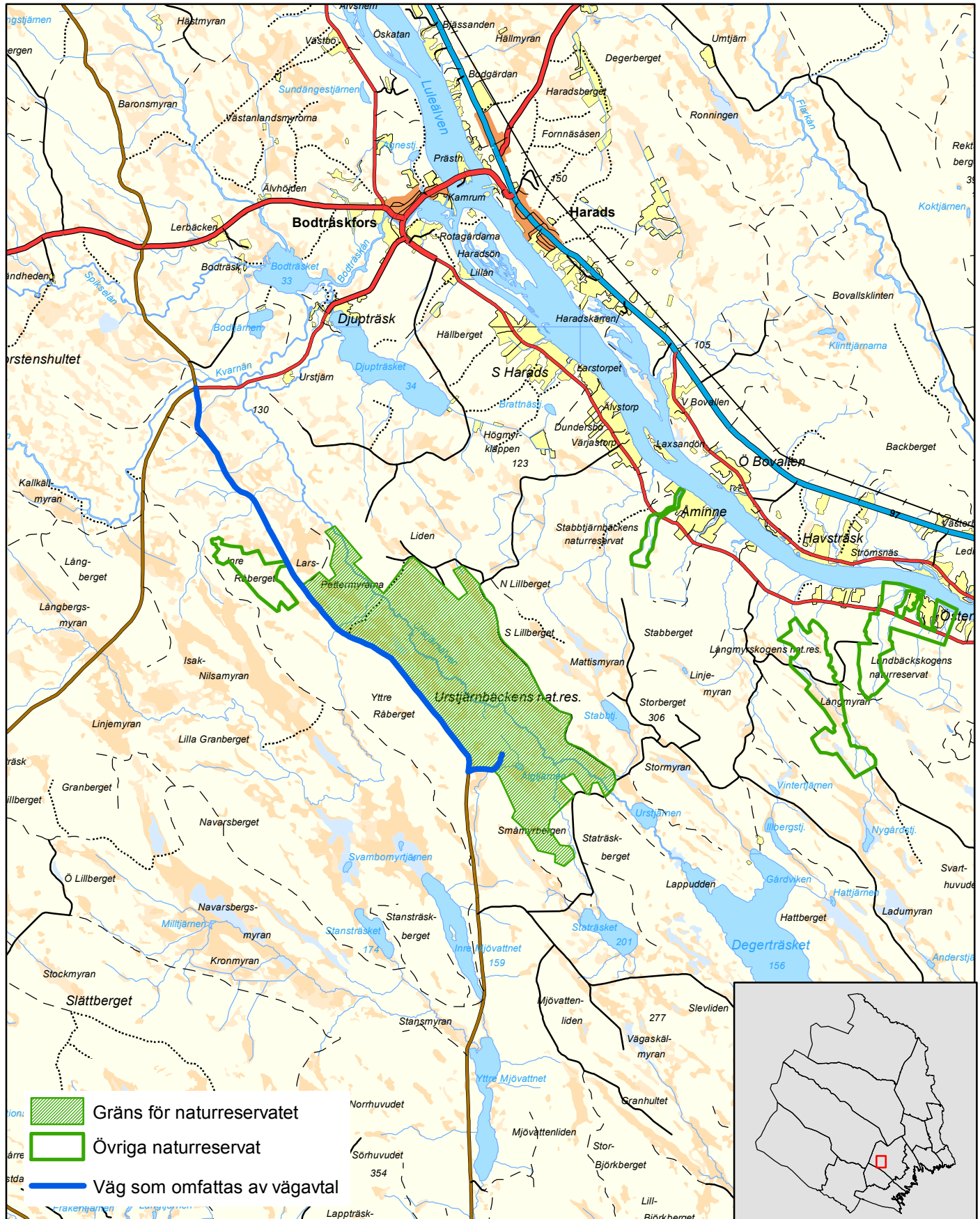
Urstjärnbäcken SE0820736 , Bevarandeplan
Natura 2000-område

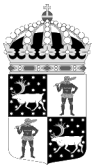

Naturreservatet Urstjärnbäcken

Bodens kommun

Skala 1:100 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-10682-2018

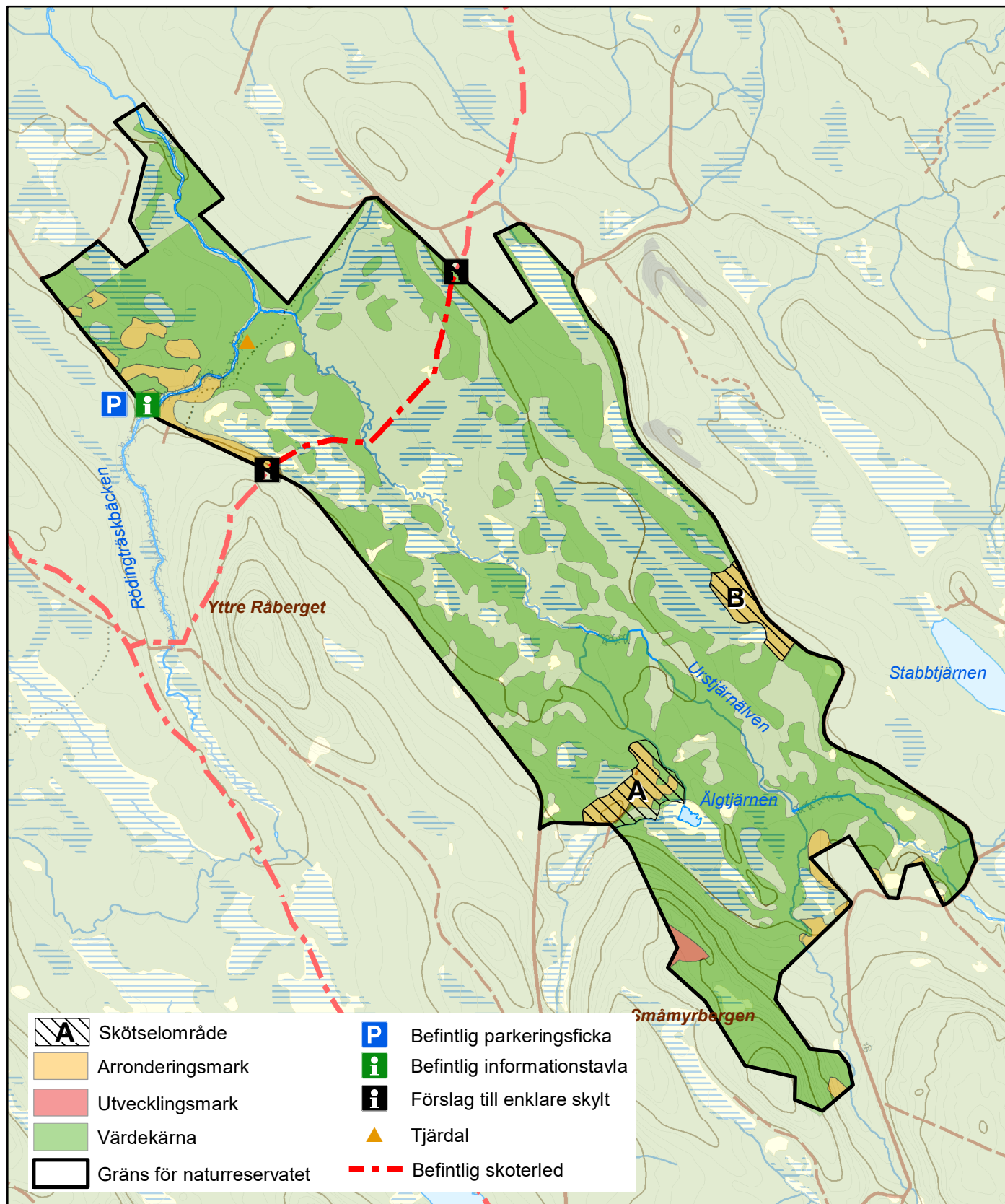
NVR ID 2002859

Bilaga B

Naturreservatet Urstjärnbäcken

Skötselområden, skoglig naturvärdesklassning samt
information och anläggningar

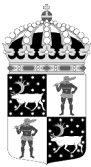
Skala 1:35 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 1 2 3 4 5 Kilometer

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-10682-2018

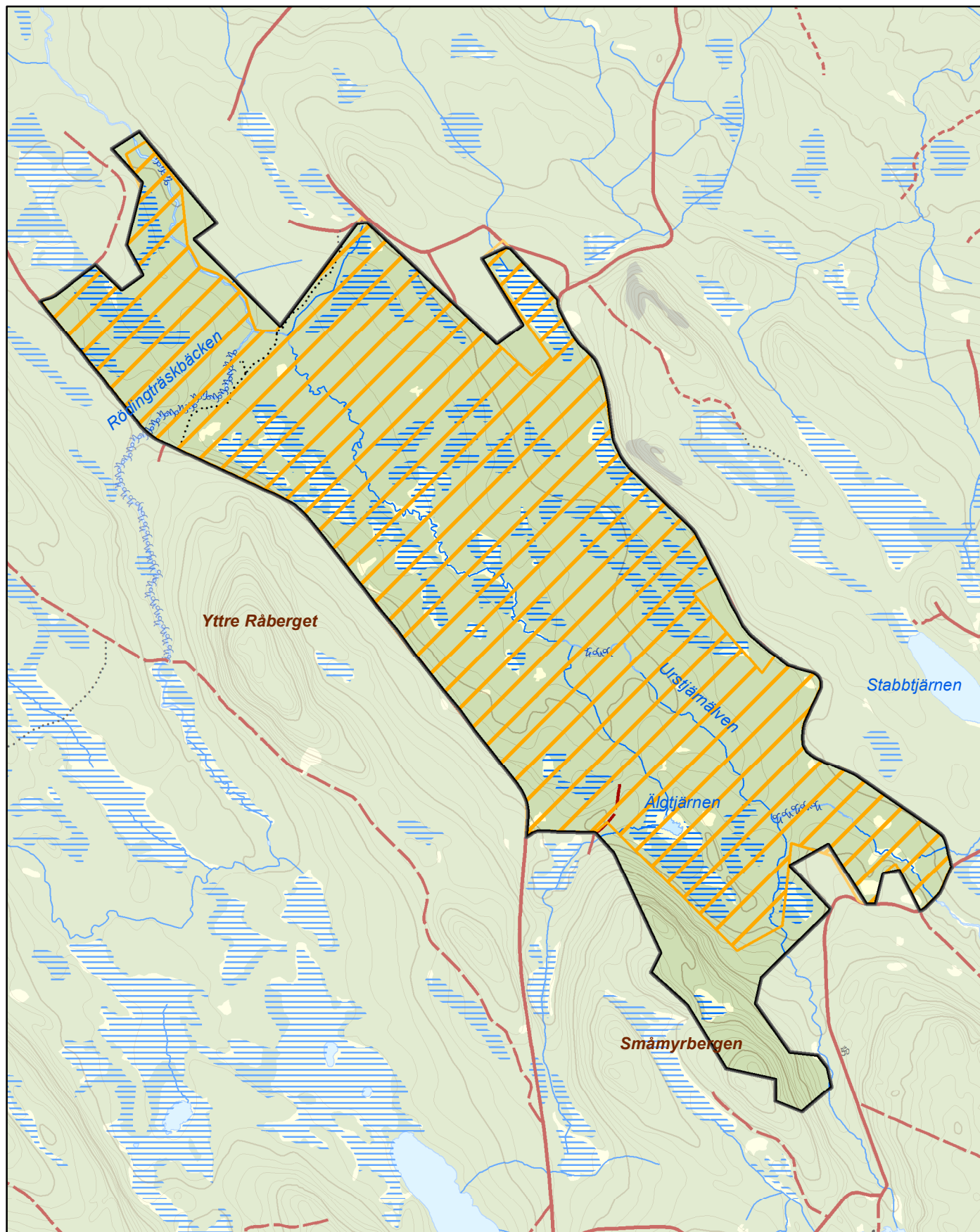
NVR ID 2002859

Bilaga C

Naturreseptatet Urstjärnbäcken

Natura 2000

Skala 1:35 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

 Gräns för naturreseptatet
 Natura 2000

0 1 2 3 Km

